

הסבר פניך לגר

עליזה לביא

ידיעות אחרונות 16/5/10

התפילה לקיבוץ גלויות היא אחת התפילות המרכזיות. שלוש פעמים היא נאמרת בכל יום. קיבוץ הגלויות בדורות האחרונים, ובמיוחד לאחר הקמת המדינה, נתפס על ידי רבים כאחד מסימני הגאולה. אז למה דווקא אותם ישראלים המתיימרים להקפיד על מצוות – כל כך מקשים על העולים?

אני לא מדברת על קשיי קליטה, שפה, פרנסה, לימודים והתאקלמות. בתחומים הללו אנחנו דווקא יכולים להיות גאים. כוונתי לאלו שיהדותם מסופקת, אפילו מי שהגיעו לכאן ואינם יהודים על פי ההלכה, אך רוצים להצטרף לחיק העם היהודי. הללו, שלרובם המכריע שורשים יהודים מוצקים עוברים מסע ייסורים ואף השפלות, שלרובנו אינו מוכר.

בחג השבועות, נקרא את מגילת רות. לרוב הורגלנו להתבונן עליה מהצד הרומנטי ואולי החברתי, ובכך מטשטשים את הגורם המרכזי להחלטה שהמגילה תיקרא בציבור דווקא בחג השבועות. הכוונה היא להתגירותה של רות: כשם שעם ישראל כולו התגייר בקבלת התורה בהר סיני בחג השבועות –

אומרים המפרשים – כך התגיירה רות, מאוחר יותר.

האמת היא שעל פי התורה שבכתב, לפי החוק היבש, לא ניתן היה לקבל את רות. שהרי נאמר במפורש: "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'", גם דור עשירי לא יבוא להם בקהל ה' עד עולם" – ורות, כידוע, היתה מואבית. אלא שבועז, מנהיג הדור הקרוב אצל עמו, חיפש מענה בכלים ההלכתיים שלרשותו - התורה שבעל-פה וקבע: התורה מדברת על עמוני ומואבי, ולא על עמונית ומואבית – ובכך איפשר את גיורה. ללמדנו, שחובה על חכמי הדור לצרף למסורת הקודמת גם את הנסיבות העכשוויות ולמצא מענה.

רות היתה עולה חדשה, ענייה מרודה שליקטה שיבולים. בועז הבין שהדרך לפתור את מצוקתה החומרית, היא קודם כל לפתוח בפניה את שערי עם ישראל. נכון, רות קיבלה עליה את עול מצוות היהדות עוד בהיותה בדרך חזרה ממואב עם נעמי. אך ההכרה ביהדותה באופן רשמי ומחייב נעשתה בפומבי בשער בית לחם. בועז לא חשש שמא יאמרו, שרות מתגיירת כדי לקבל את סל הקליטה של אז, או כדי להינשא. הוא ראה את כנותה – וסלל בפניה את הדרך. בועז פעל בדיוק לפי הדין. לא עיגל פינות ולא הקל בהלכות. אבל הוא הבין את התפקיד החשוב ביותר של מנהיגות בכלל ושל פסיקה הלכתית בפרט: הצורך לראות קודם כל את האדם העומד בפניך.

זהו הלקח גם לדורנו. בקרבנו עשרות אלפי עולים, בעיקר מברית המועצות לשעבר, שאינם יהודים לפי ההלכה. לרובם יש לכל הפחות שורשים יהודיים או זיקה משפחתית. הם כאן, הם אזרחי המדינה, הם משרתים בצה"ל, הם חיים איתנו. כעת עלינו להחליט, האם ננהג כאותו גואל אלמוני שסירב לקבל את רות, מחשש מה יאמרו השכנים, ואשר שמו נמחק מקורות עמנו, או שמא ננהג כבועז. לא נוכל להיות באמת מדינה של קיבוץ גלויות, אם לא נדע לפתור את מצוקת היהדות כשם שאנו משתדלים לפתור את מצוקת היהודים.